

наприклад), доповнення його різновидами, зорієнтованими на застосування щодо юридичних осіб, запровадження можливості заміни одного виду адміністративного стягнення іншим, удосконалення процедури їх накладення. Що лише сприятиме дієвості використання їх ресурсу, оптимальності реагування держави на вчинення численних, різноманітних адміністративних проступків.

Латковська Т. А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри адміністративного і фінансового права,
доктор юридичних наук, професор*

ПРОБЛЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Виконання, затверджених рішенням відповідної ради, місцевих бюджетів, визначених бюджетним законодавством третьою стадією бюджетного процесу (Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI ст. 19 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – ст. 572), є найтривалішою і важливою стадією, оскільки всі інші пов'язані із цією стадією. Виконання місцевого бюджету, включаючи внесення змін до рішення про місцевий бюджет, охоплює виконання доходної та видаткової частин бюджету.

Існує три системи виконання бюджету: банківська, казначейська і змішана. До 1997 року в Україні була банківська система, однак, багато негативних чинників її функціонування створили підстави для переходу на казначейську систему виконання бюджетів. З 2001 року бюджетним законодавством закріплена казначейська система обслуговування місцевих бюджетів, основним призначенням якої є спрямування на підвищення ефективності управління бюджетними коштами та контролю за їх витратчанням.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку України (Закон України від 07 липня 2011 р. № 3614-VI; Закон України від 16 жовтня 2012 р. № 5463-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 9. – ст. 63).

Відповідно до Бюджетного кодексу України казначейське обслуговування бюджетних коштів передбачає: розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів відповідно до законодавства; контроль за здійсненням бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень бюджету, взятті бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та здійсненні платежів за цими зобов'язаннями; ведення бухгалтерського обліку і складання звітності про виконання бю-

джетів з дотриманням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики, має право залучати на поворотній основі кошти єдиного казначейського рахунку для покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів, Пенсійного фонду України та для надання середньострокових позик місцевим бюджетам.

Обсяги тимчасових касових розривів місцевих бюджетів, пов'язаних із забезпеченням захищених видатків загального фонду, в обов'язковому порядку покриваються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в межах поточного бюджетного періоду, а тимчасові касові розриви Пенсійного фонду України, пов'язані з виплатою пенсій, – у межах фактичного дефіциту коштів на цю мету за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку на договірних умовах без нарахування відсотків за користування цими коштами з обов'язковим їх поверненням до кінця поточного бюджетного періоду.

Не дивлячись на те, що місцеві бюджети є ваговою складовою бюджетної системи країни, виступають головним інструментом реалізації регіональної політики та макроекономічного регулювання, за допомогою якого перерозподіляється значна частка внутрішнього валового продукту, сьогодні виникли серйозні проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів від 25 травня 2007 року та прийнята на виконання Конституції, законів України, а також Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, Концепція реформування місцевих бюджетів була спрямована на проведення у період до 2011 року реформи у сфері місцевих бюджетів відповідно до стратегічного завдання регіональної політики – створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх сталого розвитку, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення. Метою реформування місцевих бюджетів передбачалось зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, посилення впливу системи формування місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток та поліпшення добробуту громадян України. Концепція передбачала перетворення місцевих бюджетів у ефективний інструмент соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць шляхом виконання таких основних завдань, як зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, забезпечення прозорості процесу формування та виконання місцевих бюджетів. Однак, органи місцевого самоврядування спіткають проблеми з казначейським обслуговуванням незахищених ста-

тей видатків місцевих бюджетів. І якщо літом 2012 року їх частково вдалося вирішити, то на початку вересня ці проблеми не лише поновилися, але й набули масового характеру, що привело до затримки й блокування платежів місцевих бюджетів. Більша частина платіжних доручень й рахунків стосувалася незахищених видатків місцевих бюджетів, а саме: житлово-комунального господарства, утримання установ бюджетної сфери та соціальної інфраструктури тощо. Затримка й блокування коштів місцевих бюджетів навіть на декілька днів створюють для органів місцевого самоврядування серйозні проблеми.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, необхідно відмітити, що діюча система міжбюджетних відносин не може вважатися досконалою через низку таких проблем як посилення централізації фінансових ресурсів, всупереч Концепції реформування місцевих бюджетів. Вирішити проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів можна шляхом розподілу єдиного казначейського рахунку на два рахунки з метою окремого обліку та використання коштів Державного та місцевих бюджетів, а також шляхом використання коштів казначейського рахунку, на якому обліковуються доходи та видатки місцевих бюджетів, для покриття дефіциту фінансових ресурсів Державного бюджету України тільки на договірній основі між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики та відповідними органами місцевого самоврядування.

Ніщимна С. О.

*Чернігівський державний інститут економіки і управління,
декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ У ПУБЛІЧНІЙ ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Дотримання та зміцнення законності у публічній фінансовій діяльності залежить від рівня фінансової дисципліни в державі та наявності реальних (дієвих) механізмів відповідальності суб'єктів такої діяльності у разі вчинення ними фінансових й інших правопорушень. Очевидно, що у цьому процесі не аби яке значення має дієвість та реалізація такого загальноправового принципу, як законність.

На нашу думку, принцип законності полягає у:

1) точному і неухильному виконанні вимог закону при реалізації заходів фінансово-правової відповідальності;

2) обґрунтованості застосування відповідальності до правопорушника. Цей принцип реалізується в усіх галузях права, у т.ч. і фінансового. Суб'єкти фінансового права при здійсненні своїх прав і виконанні обов'язків повинні дотримуватись вимог законності.